

Ajankohtaista kaupunkistrategian tavoitteista ja mittareista / SW

VD/2893/00.02.03.00/2024

SW/HW/MH

Kaupunkistrategiassa asetettuja kukoistavien kaupunkikeskusten tavoitteita ja mittareita on käsitelty aiemmissa kokouksissa. Tämän kokouksen ajankohtaisia mittareita ovat palveluiden kävelysaavutettavuus, jota koskeva selvitys on valmistunut, ja kunnossapitotiimit, joiden tavoitteita ja toteuttamista on suunniteltu tämän vuoden aikana.

a) Kunnossapitotiimien perustaminen Kaupunkiympäristön toimialalle vuonna 2025

Esitetään kunnossapitotiimien perustamista kaikille keskusta-alueille vuonna 2025

Vantaan kaupunkistrategian 2022–2025, Innovaatioiden Vantaa, kukoistavat kaupunkikeskukset -painopisteen yhdeksi tavoitteeksi ja mittariksi (nro 24) on kirjattu ”Kaupunkiympäristön kunnossapitoa varten Vantaalle organisoidaan asukkaista toimintaan mukaan ottavat, alueelliset kunnossapitotiimit, joiden resurssointiin ja kalustoon panostetaan.” Kaupunkistrategian väliarvioinnin käsittelyn yhteydessä (kaupunginvaltuusto) 11.12.2023 em. lause päätettiin korvata virkkeellä ”Toimintavuoden aikana yksilöidään alueellisten kunnossapitotiimien tavoitteet sekä selvitetään niiden vaihtoehtoiset toteuttamismallit ja näiden toteutettavuus.”

Vantaan katujen ja puistojen kunnossapidosta n. 60 prosenttia tehdään kaupungin omajohtoisena työnä ns. monituottajamallilla hyödyntäen tuottavasti ja tehokkaasti sekä kaupungin oman henkilöstön työpanosta ja kalustoa että yksityisiä palveluidentuottajia. Lopulla n. 40 prosentilla hoidettavasta kokonaispinta-alasta on käytössä hoitourakkamalli, jossa samaan urakkaan sisältyy sekä katujen, katuviheralueiden että puistoalueiden ympärivuotinen hoito ja kunnossapito. Hoitourakkamalli on kilpailutettu Hakunilan, Koivukylän ja Korson suuralueille. Em. alueilla ei kunnossapitotehtävissä liiku kaupungin omaa työnjohtoa eikä henkilöstöä, vaan ainoastaan henkilömäärältään hyvin harvoja hoitourakan valvoja.

Kaupunkikeskusta-alueilla yksityisten tonttien hoidosta ja kunnossapidosta huolehtivat yksityiset kiinteistönhuoltoyhtiöt, joten keskustoissa esimerkiksi tonttiliittymien auravallien poisto ei pääse kuormittamaan ikääntyneitä asukkaita samalla tavoin kuin pientaloalueilla. Yleisten alueiden talvikunnossapitoon, erityisesti liukkaudentorjuntaan, liittyy kadunpitäjän vastuu mm. mahdollisissa liukastumistapauksissa. Em. vastuuta ei voi siirtää vapaaehtoistoimijalle, joten kadunpitäjän on huolehdittava, että liukkaudentorjunta on tehty asianmukaisesti. Myös lakisääteiset työturvallisuusvaatimukset liikenteen seassa pimeässä työskennellessä perustelevat ammattitaitoisen työvoiman käyttöä talvihoidossa.

Em. perusteilla kunnossapitotiimien työpanosta katsotaan tarkoituksenmukaiseksi suunnata ensisijaisesti keskusta-alueiden roskaantumisen torjuntaan. Roskaantuminen aiheuttaa haittaa ympäristölle ja terveydelle sekä vähentää kaupunkialueiden viihtyisyyttä erityisesti keskusta-alueilla. Sillä on myös merkitystä asukkaiden kokemaan turvallisuuden tunteeseen erityisesti vilkkaassa käytössä olevien terminaalien ympäristöissä. Roskaantumisen syinä ovat mm. asukkaiden ympäristöön jättämät roskat, yhdyskuntajätteen dumpkaus, kadulta poistetun lumen varastointi ja hävitys, tupakantumpeille ja muille roskille tarkoitettujen roska-astoiden riittämättömyys sekä rakennus- ja purkutyömailta tuulen mukana leviävät roskat.

Roskaantuminen aiheuttaa myös suuria kuluja kaupungeille, esimerkiksi Helsingin kaupungille jopa n. 14 miljoonaa euroa vuodessa. Vantaalla ei ole toistaiseksi arvioitu vastaavaa lukua.

Roskaisuus ei vähene pelkästään tuomalla alueille lisää roska-astioita. Roska-astiat ovat olleet myönteisen erityiskohtelun ohjelmaan (MEK) sisältyvän osallistuvan budjetoinnin kestoaihe, mutta roskaisuuden vähentäminen käytännössä edellyttää sekä asennekasvatusta että konkreettisia toimia. Kaupungilla itsellään on hyvin rajalliset mahdollisuudet lisätä omaa kunnossapitohenkilöstöään, eikä määrärahatilanne mahdollista hoitourakoiden laatuvaatimusten kiristämistä.

Perustettavien kunnossapitotiimien toiminta on tarkoitus liittää laajempaan monikanavaiseen viestintäkampanjaan, jonka nimeksi on alustavasti mietitty ”Parempi ympäristö tehdään yhdessä, ei roskaamista.” Tavoitteena on kehittää yhteisen kaupunkiympäristömme laatua viestimällä siitä, miten kaupunkilaiset voivat omalla toiminnallaan osallistua yhteisen hyvän ylläpitoon. Kampanjaan sisältyy viestintää siitä, miten asukkaat voivat järjestää omat siivoustalkoot tai ottaa osaa laajempiin siivoustapahtumiin, jotka järjestetään suuralueiden keskusta-alueilla paikallisyhdistysten ja kaupungintoimijoiden kanssa yhteistyössä. Kampanjaan kutsutaan kuntalaisten ja kaupungin lisäksi muita julkisia, puolijulkisia ja yksityisiä alueen toimijoita, mm. Vantaan Energia ja HSY.

Kampanjan päätavoitteena on kannustaa keskusta-alueiden vapaaehtoisia asukkaita toimimaan ympäristökummeina. Ympäristökummeja ohjataan omatoimiseen toimintaan, kuten haravointi- tai kitkentätalkootoimintaan. Toimintaa voidaan jatkossa laajentaa, mikäli ympäristökummitoiminta herättää innostusta kuntalaisissa. Vapaaehtoistyötä koordinoi Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelija, joka ottaa vastaan ilmoittautumiset ja hoitaa yhteydenpidon, ohjeistuksen, koulutukset sekä muistamisen ja palkitsemisen.

Tapahtumajärjestelyistä paikallistasolla vastaavat työnjohtajina tai -ohjaajina toimivat kaksi ympäristötalkkaria, jotka voisivat olla esim. kesäkaudeksi palkattavia ympäristö- tai ympäristöhuoltoalan opiskelijoita tai työllistettäviä. Heidän lähiesihenkilönään toimii kaupungin kunnossapidon vakituinen työjohtaja tai urakka-alueilla tarkastuspäällikkö. Ympäristötalkkarit toimivat yhteistyössä paikallistoimijoiden tai kaupungin toimipaikkojen kanssa. Tapahtumat järjestetään sopivina ajankohtina loppukeväältä tai alkusyksystä hyödyntäen keskusta-alueiden muita järjestettyjä tapahtumia tai tapahtumapäiviä.

Kaupunki sitoutuu tarjoamaan vapaaehtoisille tarvittavat välineet kuten siirtolavat, roskapihdit, huomioliivit ja viiltosuojahanskat tms. Osallistujille tarjotaan ruokaa ja juomaa talkooperinteen mukaisesti. Kaupunki laatii turvallisuusohjeistuksen ja hankkii ryhmätapaturmavakuutuksen kaikille, jotka rekisteröityvät toimintaan.

b) Palveluiden kävelysaavutettavuuden mittaaminen keskustoissa

Vantaan kaupunkistrategian 2022–2025 toimenpiteissä on määritetty kehitettäväksi uusi mittari palveluiden kävelysaavutettavuudelle jokaisen kävelykeskustan osalta. Myös Vantaan liikennepoliittisessa ohjelmassa (2023) on määritetty toimenpiteeksi lähipalvelujen saavutettavuuden analyysit.

Tavoitteena on ollut luoda seurantamittari keskustojen palveluiden ja niiden kävelysaavutettavuuden kuvaamiseksi ja kehittymisen seuraamiseksi. Menetelmä mahdollistaa

samalla koko Vantaan palveluiden ja eri alueiden kehityksen kuvaamisen, koska siinä on mallinnettu koko kaupungin kävelysaavutettavuus 100 m ruutuihin. Erikseen rajattujen seitsemän keskuksen osalta lasketaan kaupunkistrategiassa määritellyt ja seurattavat saavutettavuusluvut.

Palveluiden monipuolisuus kuvaa omalta osaltaan alueen kasvua ja vetovoimaa, jotka eivät muutu hetkessä. Mittaria on ajateltu seurattavan kahden vuoden välein, jolloin pienehköjä muutoksia voi olla havaittavissa varsinkin voimakkaassa kehitysvaiheessa olevilla alueilla (esim. Myyrmäki, Kivistö, Aviapolis, ratikkakaupunki). Mittari on toteutettu siten, että myöhemmin siihen voidaan liittää myös muita kulkutapoja.

Yhteistä, kansallisesti kattavaa määritelmää lähipalveluista ei ole. Yleisesti lähipalvelut koetaan fyysisesti lähellä oleviksi palveluiksi, jotka ovat tärkeitä hyvään arkeen, ja joita käytetään toistuvasti, jopa päivittäin. Niitä voi tuottaa kunta/kunnallinen toimija, yritykset, järjestöt, lähiyhteisöt tai muut toimijat. Lähipalvelut voidaan käsittää myös paikkoina, jotka ovat yksilön arjessa tärkeitä joko niiden palveluiden takia tai vapaa-ajanviettopaikkana, ja jotka eivät ole yksilön koti tai työpaikka. Koska mittarissa on kyse kävellessä saavutettavista lähipalveluista, rajattiin kävelyetäisyydeksi 15 minuutin keskimääräistä kävelyä vastaava matka (1 150 m).

Jokainen kuntalainen määrittelee lähipalvelun käsitettä omista lähtökohdistaan. Lähipalvelu merkitsee eri asioita eri-ikäisille ja erilaisissa elämäntilanteissa oleville kuntalaisille. Mittarin kehityksessä on mahdollistettu eri palveluiden ja eri käyttäjäryhmien tarkastelu erikseen. Tämä mahdollistaa esimerkiksi erilaisten palvelupuutteiden tunnistamisen tai vaikkapa uuden päiväkodin parhaan sijainnin etsimisen ideoinnin.

Nyt tehty työkalu käsittelee eri lähteistä koottua palvelutietoa paikkatietopohjaisesti olemassa olevaan liikenneverkkoon liitettynä, joten kaupunkisuunnittelulliset hyödyntämismahdollisuudet ovat hyvin monipuoliset. Työkalu on kokonaisuudessaan kaupungin omistama, ja sen kehittämismahdollisuudet ovat omissa käsissämme.

c) Elinvoimamittarin tulokset Myyrmäessä ja Martinlaaksossa

Kaupunkikeskustojen elinvoimaa mittaavaa seuranta on tehty Myyrmäessä ja Martinlaaksossa vuosittain. Seuranta perustuu valtakunnalliseen Elävät kaupunkikeskusta ry:n tekemään tutkimukseen, jossa havainnoidaan mm. liiketilojen käyttöä sekä tyhjien liiketilojen määrää.

Alkukesällä julkaistujen elinvoimatietojen mukaan Myyrmäen keskustassa kauppojen ja ravintoloiden osuus on noussut, tyhjien liiketilojen määrä hieman vähentynyt ja elinvoimaluku kasvanut vuonna 2023. Martinlaakson keskustassa lauantaicin palvelevat kaupat ovat viime vuonna vähentyneet yhdellä, ravintolat ja kahvilat puolestaan lisääntyneet yhdellä. Liiketilojen kokonaismäärä on kasvanut, ja samalla tyhjän liiketilan määrä vähentynyt kahdella.

d) Muiden kukoistavat kaupunkikeskustat -mittareiden tilanne

Kaupunkistrategiassa 2022–2025 ”Innovaatioiden Vantaa” on määritelty kukoistavien kaupunkikeskusten tavoitteet ja mittarit. Tavoitteiden toteutuminen on tarkoitus raportoida vuoden 2025 lopussa, kun on mahdollista mitata tavoitetason v. 2025 tuloksia.

Asukkaiden tyytyväisyys asuinalueeseensa on mitattu asukasbarometrissä ja koettu turvallisuus turvallisuuskyselyssä.

Raportointiin ei sisälly lapsibarometrimittarin tiedot, jotka kaupunginhallitus päätti 13.11.2023 § 6 strategian väliarviointiraporttia käsitellessään poistaa.

Myyrmäki-Martinlaakson kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelman seurantaryhmä 7.11.2024 § 4

Myyrmäen projektijohtajan esitys:

- a) Merkitään selostus kunnossapitotiimeistä ja käyty keskustelu tiedoksi,
- b) merkitään selostus palvelujen kävelysaavutettavuudesta ja käyty keskustelu tiedoksi,
- c) merkitään selostus elinvoimasta ja käyty keskustelu tiedoksi ja
- d) merkitään selostus kaupunkistrategian tavoitteiden ja mittareiden ajankohtaistilanteesta ja käyty keskustelu tiedoksi.

Käsittely:

- a) Kuultiin suunnittelupäällikkö Markus Holmin selostus.
- b) Kuultiin kaupungininsinööri Henry Westlinin selostus.

Puheenjohtaja esitti, että ennen seurantaryhmän kevään 2025 kokousta toimiala selvittäisi Myyrmäen alueelta konkreettisia kunnossapitoon ja siisteyteen liittyviä parannusehdotuksia.

Seurantaryhmä muotoili ja pyysi merkitsemään pöytäkirjaan seuraavan lausuman:

Seurantaryhmän mielestä on oleellista huolehtia roskaantumisen torjunnan lisäksi myös paikkojen kunnostuksesta (esimerkiksi rikkoontuneet katukivetykset ja aidat, laatoitukset, vinossa olevat valaisimet, rikkoutuneet valaisimet, vanhentuneet kyltitykset, töhryt).

- c ja d) Kuultiin projektipäällikkö Sirkku Wallinin selostus.

Päätös:

Merkittiin

- a) selostus palvelujen kävelysaavutettavuudesta ja käyty keskustelu tiedoksi,
- b) selostus kunnossapitotiimeistä, käyty keskustelu sekä annettu lausuma tiedoksi,
- c) selostus elinvoimasta ja käyty keskustelu tiedoksi ja
- d) selostus kaupunkistrategian tavoitteiden ja mittareiden ajankohtaistilanteesta ja käyty keskustelu tiedoksi.

Täytäntöönpano: Laki- ja valmistelupalvelut

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Kunnossapitotiimit:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Palveluiden kävelysaavutettavuus:

suunnittelupäällikkö Markus Holm, puh. 043 827 0942
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Kaupunkistrategian tavoitteet ja mittarit:

projektijohtaja Sirkku Wallin, puh. 040 636 1813
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)